

Gemeentelijk Zakboekje

2016

Bestuur

Brecht Warnez

GEMEENTELIJK ZAKBOEKJE BESTUUR 2016

BRECHT WARNEZ

Vakgebied Bestuursrecht, Universiteit Gent

Kopij afgesloten op 1 november 2015.

Verantwoordelijke uitgever: Hans Suijkerbuijk

© 2015 Wolters Kluwer Belgium NV
Ragheno Business Park
Motstraat 30
B - 2800 Mechelen
Tel.: 0800 94 571
Fax: 0800 17 529
www.wolterskluwer.be
E-mail: info@wolterskluwer.be

Behoudens de uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt worden, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande en schriftelijke toestemming van de uitgever.

D/2015/2664/070
ISBN 978-90-46-57721-9
BP/GEMZBEL-PI15001

ALGEMENE INHOUD

Voorwoord	V
RELEVANTE WETGEVING	1
1. Bevoegdheidsverdeling in de Belgische federale staat	2
2. Relevante wetgeving en afkortingen	4
DEEL I DE GEMEENTE	7
HOOFDSTUK 1 GEMEENTELIJKE TAAKSTELLING	11
1. Het gemeentelijk belang	11
1.1. Principiële taakstelling	11
1.2. Begrip ‘gemeentelijk belang’	11
1.3. Beperkingen	12
2. Uitvoeren van taken die het gemeentelijk belang overschrijden	12
HOOFDSTUK 2 DE GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN	15
1. Wie kan zijn stem uitbrengen?	16
1.1. Kiezerslijst	16
1.2. Belgische onderdanen (‘algemene kiesvoorwaarden’)	17
1.3. EU-burgers	17
1.4. Niet-EU-burgers	18
1.5. Uitsluiting of schorsing	18
2. Wie kan verkozen worden?	19
2.1. Voorwaarden	19
2.2. Kandidatenlijsten	19
2.2.1. Voordrachtsakten	19
2.2.2. Verkiezing zonder stemverrichting	20
2.2.3. Onderzoek van de kandidatenlijst	21
3. Verkiezingsuitgaven	21
3.1. Beperkingen	21
3.2. Verboden of gereguleerde propaganda	23
3.3. Giften	23
3.4. Aangifte en controle	23

4.	Organisatie	24
5.	Kiesverrichtingen voor de verkiezingsdag	24
6.	Stemverrichtingen op de verkiezingsdag	27
6.1.	De stemming	27
6.1.1.	Het stemlokaal	27
6.1.2.	Stemmen op papier	28
6.1.3.	Digitaal stemmen	29
6.1.4.	Stemmen bij volmacht	31
6.2.	Het stembiljet – het beeldscherm	32
6.3.	Einde van de stemming	33
7.	Tellen van de stemmen	34
7.1.	Stembussen	34
7.2.	Telbureau	34
7.3.	Telling	34
8.	Zeteltoewijzing	35
8.1.	Stemcijfer	35
8.2.	Zetelverdeling	35
8.3.	Verkozenen en opvolgers	36
9.	Verkiezingsbetwistingen	38
9.1.	Raad voor Verkiezingsbetwistingen	38
9.2.	Bezwaar	38
9.3.	Ambtshalve onderzoek	39
9.4.	Andere bevoegdheden	39
9.5.	Beroep	40
HOOFDSTUK 3	DE BESTUURSORGANEN	41
1.	Gemeenteraad	41
1.1.	Samenstelling	41
1.1.1.	Verkiezingen	41
1.1.2.	Leden	41
1.1.3.	Installatievergadering	44
1.1.4.	Tijdelijke beëindiging van het mandaat	52
1.1.5.	Definitieve beëindiging van het mandaat	54
1.1.6.	Opvolging – plaatsvervangend	57
1.2.	Werking	59
1.2.1.	Bijeenroeping van de gemeenteraad	59
1.2.2.	Agenda	61
1.2.3.	Het ter beschikking stellen van de dossierstukken	62
1.2.4.	Vergaderlokaal	63
1.2.5.	Vergaderdata	63
1.2.6.	Openbaarheid van de raadszittingen	64

1.2.7.	Het openen en sluiten van en de ordehandhaving tijdens de vergadering	65
1.2.8.	Aanwezigheidsquorum	66
1.2.9.	Belangenvermenging (onpartijdigheidsbeginsel)	67
1.2.10.	Beraadslaging	68
1.2.11.	Stemming	69
1.2.12.	Notulen	71
1.2.13.	Huishoudelijk reglement	72
1.2.14.	Deontologische code	74
1.2.15.	Commissies	74
1.2.16.	Fractie	76
1.3.	Bevoegdheden	77
1.3.1.	Volheid van bevoegdheid	77
1.3.2.	Uitdrukkelijk toegewezen bevoegdheden	78
1.3.3.	Delegatie van bevoegdheden	78
1.3.4.	Voorafgaand advies van het OCMW	80
1.4.	Statuut van het gemeenteraadslid	81
1.4.1.	Politiek verlof	81
1.4.2.	Bezoldiging en vergoedingen	83
1.4.3.	Eretitels	86
1.4.4.	Burgerlijke aansprakelijkheid en strafrechtelijke verantwoordelijkheid	86
1.4.5.	Mandatendatabank	87
1.5.	Rechten en plichten van het gemeenteraadslid	87
1.5.1.	Algemeen inzagerecht	88
1.5.2.	Bezoekrecht	89
1.5.3.	Bijstand door een vertrouwenspersoon	89
1.5.4.	Verbodsbepalingen	90
2.	College van burgemeester en schepenen	91
2.1.	Samenstelling	91
2.1.1.	Leden	91
2.1.2.	Voordracht	93
2.1.3.	Rangorde	97
2.1.4.	Tijdelijke beëindiging van het mandaat	98
2.1.5.	Definitieve beëindiging van het mandaat	101
2.1.6.	Individuele opvolging en plaatsvervangning	103
2.1.7.	Collectieve vervanging wegens structurele onbestuurbaarheid	104
2.2.	Werking	105
2.2.1.	Bijeenroeping en vergaderdata	105
2.2.2.	Openbaarheid van vergadering	105
2.2.3.	Voorzitterschap	106
2.2.4.	Aanwezigheidsquorum	106
2.2.5.	Belangenvermenging	106

ALGEMENE INHOUD

2.2.6.	Toevoeging OCMW-secretaris	107
2.2.7.	Stemming	107
2.2.8.	Collegiaal orgaan	108
2.2.9.	Notulen	108
2.2.10.	Huishoudelijk reglement	109
2.2.11.	Deontologische code	109
2.3.	Bevoegdheden	110
2.3.1.	Toegewezen bevoegdheden	110
2.3.2.	Delegatie van bevoegdheid	112
2.4.	Statuut als lid van het CBS	113
2.4.1.	Politiek verlof	113
2.4.2.	Bezoldiging en vergoedingen	116
2.4.3.	Eretitels	123
2.4.4.	Onderscheidingsteken en ambtskledij	123
2.4.5.	Burgerlijke aansprakelijkheid	123
2.5.	Bijzondere rechten en plichten als lid van het CBS	124
2.5.1.	Inzagerecht, recht van afschrift en bezoekrecht	124
2.5.2.	Bijstand door een vertrouwenspersoon	125
2.5.3.	Kennis van de bestuurstaal	125
2.5.4.	Vermogensaangifte	126
3.	De burgemeester	127
3.1.	Benoeming	127
3.1.1.	Voordracht en benoeming	127
3.1.2.	Tijdelijke of definitieve beëindiging van het mandaat	130
3.1.3.	Individuele opvolging en plaatsvervanging	130
3.1.4.	Collectieve vervanging wegens structurele onbestuurbaarheid	132
3.2.	Werking	132
3.2.1.	Voorzitter	132
3.2.2.	Buiten de raad	132
3.3.	Bevoegdheden	132
3.3.1.	Uitvoering wetten, decreten en uitvoeringsbesluiten	133
3.3.2.	Bestuurlijke politie	133
3.3.3.	Andere toegewezen bevoegdheden	135
3.4.	Statuut	136
3.4.1.	Eretitels	136
3.4.2.	Onderscheidingsteken en ambtskledij	137
HOOFDSTUK 4	PERSONEEL	139
1.	Organogram	139

2.	Het managementteam	139
2.1.	Samenstelling	139
2.2.	Gemeentesecretaris	140
2.2.1.	Aanstelling	140
2.2.2.	Tijdelijke vervanging	141
2.2.3.	Definitieve vervanging	141
2.2.4.	Taakstelling	142
2.2.5.	Bijzondere rechten en plichten	143
2.3.	Financieel beheerder	144
2.3.1.	Algemeen	144
2.3.2.	Taakstelling	145
2.3.3.	Dwangbevel	145
3.	Personeelsformatie	147
3.1.	Op te nemen betrekkingen	147
3.2.	Graden	147
4.	Rechtspositie	149
4.1.	Statutaire en contractuele personeelsleden	149
4.2.	Rechtspositieregeling	150
4.2.1.	Minimaal opgenomen aspecten	150
4.2.2.	Mandaatstelsel	151
4.2.3.	Opdrachthouderschap	151
4.3.	Aanstelling en eedaflegging	152
4.3.1.	Bevoegdheid	152
4.3.2.	Aanstellingsprocedures	152
4.3.3.	Aanwerving	152
4.3.4.	Samenwerking	153
4.3.5.	Eedaflegging	154
4.4.	Evaluatie	154
4.4.1.	Evaluatieprocedure	154
4.4.2.	Gevolgen van het evaluatieresultaat	155
4.4.3.	Beroep	156
4.5.	Deontologische rechten en plichten	156
4.5.1.	Uitoefening ambt	156
4.5.2.	Deontologische code	157
5.	Terbeschikkingstelling van gemeentepersoneel	157
6.	Tucht	158
6.1.	Toepassingsgebied	158
6.2.	Preventieve schorsing	158
6.3.	Tuchtstraffen	159
6.4.	Tuchtprocedure	159
6.4.1.	Tuchtoverheid	159
6.4.2.	Procedure	159
6.5.	Beroep	160
6.6.	Verjaring en doorhaling	160

HOOFDSTUK 5	PLANNING EN FINANCIËN	161
1.	De beleids- en beheerscyclus (BBC)	161
1.1.	Algemeen	161
1.2.	Beleidsrapporten	162
1.3.	Beheersrapporten	162
2.	Strategische meerjarenplanning	163
2.1.	Definitie en structuur	163
2.1.1.	Definitie	163
2.1.2.	Strategische nota	163
2.1.3.	Financiële nota	164
2.1.4.	Toelichting	167
2.2.	Opmaak en goedkeuring	167
2.2.1.	(Voor)ontwerp	167
2.2.2.	Vaststelling	168
2.3.	Aanpassingen	169
2.4.	Toezicht	170
3.	Budget	171
3.1.	Basisbeginselen	171
3.1.1.	Definitie	171
3.1.2.	Grondregels	171
3.2.	Structuur	172
3.2.1.	Beleidsnota	172
3.2.2.	Financiële nota	174
3.2.3.	Toelichting	174
3.3.	Aansluiting bij het meerjarenplan	174
3.4.	Opmaak en goedkeuring	175
3.4.1.	(Voor)ontwerp	175
3.4.2.	Vaststelling	176
3.5.	Aanpassingen	177
3.5.1.	Budgetwijzigingen	177
3.5.2.	Interne kredietaanpassing	178
3.6.	Uitgaven door dwingende en onvoorziene omstandigheden	178
3.7.	Voorlopige kredieten	179
3.8.	Toezicht	179
4.	Budgethouderschap	180
4.1.	Definitie	180
4.2.	Budgethouder en delegatie van het budget	180
4.3.	Aangaan van verbintenissen en visumverplichting	182
4.4.	Overschrijding budget bij aanneming van werken, levering of diensten	183
5.	Uitgaven en ontvangsten	183
5.1.	Uitgaven	183
5.1.1.	Betalingen van uitgaven	183

5.1.2.	Soorten uitgaven	184
5.2.	Ontvangsten	185
5.2.1.	Facturatie en invordering van ontvangsten	185
5.2.2.	Soorten ontvangsten	185
5.2.3.	Fiscale ontvangsten	186
5.2.4.	Retributies	188
5.2.5.	Overheidsfondsen	188
5.2.6.	Andere toelagen van hogere overheden	196
5.2.7.	Leningen	197
6.	Boekhouding	197
7.	Jaarrekening	197
7.1.	Definitie en structuur	198
7.2.	Opmaak en goedkeuring	198
7.2.1.	(Voor)ontwerp	198
7.2.2.	Vaststelling	199
7.3.	Toezicht	199
8.	Financiële rapportering	200
8.1.	Voor de financieel beheerder	200
8.2.	Voor de gemeentesecretaris en andere personeelsleden	201
8.3.	Voor het schepencollege	201
HOOFDSTUK 6	GEMEENTELIJKE WERKING	203
1.	Akten van de gemeente	203
1.1.	Ondertekening	203
1.2.	Bekendmaking en kennisgeving	203
1.3.	Briefwisseling	204
2.	Rechtsvorderingen en -vertegenwoordiging	204
3.	Gemeentelijk goederenrecht	205
3.1.	Overheidsopdrachten	205
3.1.1.	Amalgaam aan wetgeving	205
3.1.2.	Aanbestedende overheid	206
3.1.3.	Aanneming van werken, leveringen en diensten	207
3.2.	Domeingoederen	209
3.3.	Onteigening	210
3.3.1.	Grondwettelijke bescherming	210
3.3.2.	Gewone onteigeningsprocedure	210
3.3.3.	Onteigeningsprocedure bij hoogdringendheid	211
3.4.	Concessieovereenkomst	212
3.5.	Opeising	212
3.6.	Erfdienstbaarheden tot gemeentelijk nut	213

3.7.	Recht van voorkoop	213
3.8.	Overdracht van gewestwegen	214
3.9.	Aanstellen van een landmeter-expert	214
4.	Berekening van termijnen	215

HOOFDSTUK 7 VERZELFSTANDIGING EN DEELNAME AAN RECHTSPERSONEN 217

1.	Algemeen	217
1.1.	Basisbeginselen	217
1.2.	Verzelfstandigingsvormen	217
2.	Interne verzelfstandiging (GIVA)	218
2.1.	Definitie	218
2.2.	Oprichting	219
2.3.	Beheersovereenkomst	219
2.4.	Hoofd van een GIVA	219
3.	Externe verzelfstandiging (GEVA)	220
3.1.	Algemeen	220
3.1.1.	Definitie en taken	220
3.1.2.	Taken van gemeentelijk belang	220
3.1.3.	Oprichting, deelname en ter beschikkingstelling van middelen	221
3.1.4.	Evaluatie	221
3.1.5.	Bestuursrechtelijke beginselen	222
3.1.6.	Onverenigbaarheden	222
3.2.	Autonoom gemeentebedrijf (AGB)	223
3.2.1.	Definitie	223
3.2.2.	Oprichting	223
3.2.3.	Beheersovereenkomst	224
3.2.4.	Raad van Bestuur	225
3.2.5.	Directiecomité en gedelegeerd bestuurder (facultatief)	225
3.2.6.	Andere organen	226
3.2.7.	Openbaarheid, inzage- en bezoekrecht	226
3.2.8.	Personeel	226
3.2.9.	Financiën	226
3.3.	GEVA in privaatrechtelijke vorm	227
3.3.1.	Definitie	227
3.3.2.	Oprichting	227
3.3.3.	Samenwerkingsovereenkomst	227
3.3.4.	Algemene vergadering en raad van bestuur	228
3.3.5.	Personeel	228
3.4.	Autonoom gemeentelijk havenbedrijf	229
3.4.1.	Definitie	229
3.4.2.	Oprichting	229

3.4.3.	Raad van bestuur en directiecomité	229
4.	Deelname aan en oprichting van andere rechtspersonen	230
4.1.	Vereniging, stichting en vennootschap met sociaal oogmerk	230
4.2.	Andere vennootschap	230
4.3.	Beperkingen	231
4.4.	Ad-hocmachtiging	231
HOOFDSTUK 8	DISTRICTSORGANISATIE	233
1.	Inrichting	233
2.	Bestuursorganen	233
2.1.	Districtsraad	234
2.1.1.	Samenstelling	234
2.1.2.	Werking	234
2.1.3.	Bevoegdheden	235
2.2.	Districtscollege	236
2.2.1.	Samenstelling	236
2.2.2.	Werking	236
2.2.3.	Bevoegdheden districtcollege	237
2.2.4.	Bevoegdheden districtsvoorzitter	237
3.	Personeel	238
4.	Financiën	238
5.	Toezicht	239
HOOFDSTUK 9	INTERGEMEENTELIJKE SAMENWERKING	241
1.	Overeenkomsten tussen gemeenten	241
2.	Intergemeentelijke verenigingen	241
2.1.	Toepasselijke regelgeving	241
2.2.	Herwaardering van de gemeenteraad	242
2.3.	Intergemeentelijke vereniging zonder rechtspersoonlijkheid: de interlokale vereniging	243
2.3.1.	Organisatievorm	243
2.3.2.	Leden	243
2.3.3.	Oprichting	243
2.3.4.	Bestuursorganen	244
2.3.5.	Personeel	244
2.4.	Intergemeentelijke vereniging met rechtspersoonlijkheid	244
2.4.1.	Gemeenschappelijke bepalingen	244
2.4.2.	De projectvereniging	246
2.4.3.	De dienstverlenende en opdrachthoudende vereniging	248

2.4.4.	Financiën	255
2.4.5.	Rapportering	256
2.4.6.	Bestuurlijk toezicht	256
HOOFDSTUK 10	PARTICIPATIE VAN DE BURGER	259
1.	Klachtenbehandeling	259
2.	Adviesraden en andere inspraakinitiatieven	259
2.1.	Algemeen	259
2.2.	Bescherming van ideologische en filosofische minderheden	260
3.	Voorstellen van burgers	261
4.	Verzoekschriften aan organen van de gemeente	262
5.	Gemeentelijke volksraadpleging	263
6.	Optreden in rechte namens de overheid	264
HOOFDSTUK 11	BESTUURLIJK TOEZICHT EN CONTROLE	267
1.	Bestuurlijk toezicht	267
1.1.	Inleiding	267
1.1.1.	Definitie	267
1.1.2.	Vormen van toezicht	268
1.1.3.	Toeziethoudende overheden	268
1.1.4.	Communiceren met de toezichthoudende overheid	269
1.1.5.	Onderzoeksbevoegdheid toezichthoudende overheid	269
1.1.6.	Klachtenprocedure	269
1.1.7.	Toeziichtstermijnen	270
1.2.	Algemeen bestuurlijk toezicht	271
1.2.1.	Inzendingsplicht	271
1.2.2.	Schorsing en vernietiging	272
1.2.3.	Toeziicht op het meerjarenplan en het budget	273
1.3.	Bijzonder toezicht	273
1.3.1.	Goedkeuringstoeziicht	273
1.3.2.	Dwangtoezicht	274
1.4.	Toeziicht op de politiezones	274
1.5.	Beslissing na beroep: tuchtmaatregelen	275
2.	Controle	275
2.1.	Interne controle	275
2.2.	Externe audit	276
HOOFDSTUK 12	(DE)FUSIE VAN GEMEENTEN	277

DEEL II HET OPENBAAR CENTRUM VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN	279
HOOFDSTUK 1 DE TAAK VAN HET OCMW	281
1. Maatschappelijke dienstverlening	281
1.1. Actiemiddelen	282
1.1.1. Informatie	282
1.1.2. Begeleiding	283
1.1.3. Ziekte- en invaliditeitsverzekering	283
1.1.4. Materiële hulp	283
1.1.5. Inrichtingen	283
1.1.6. Voogdij	284
1.1.7. Tewerkstelling	284
1.1.8. Bewaring	285
1.1.9. Daklozen en huisvesting	285
1.1.10. Gas- en elektriciteitsrekening	285
1.1.11. Verwarmingstoelage	285
1.1.12. Installatiepremie	286
1.1.13. Specifieke hulp voor het betalen van onderhoudsgeld ten gunste van kinderen	286
1.2. Beroep	286
2. Lokaal sociaal beleid	286
3. Recht op maatschappelijke integratie	287
3.1. Recht op maatschappelijke integratie	287
3.2. Maatschappelijke integratie voor personen jonger dan 25 jaar	288
3.3. Maatschappelijke integratie voor personen vanaf 25 jaar	289
3.4. Bedrag van het leefloon	289
3.5. De procedure	289
3.6. Beroep	290
HOOFDSTUK 2 DE BESTUURSORGANEN	291
1. Raad voor Maatschappelijk Welzijn	291
1.1. Samenstelling	291
1.1.1. Verkiezing en installatie (tot 2018)	291
1.1.2. De verkiezing en installatie na 2018	299
1.1.3. Leden	299
1.1.4. Tijdelijke beëindiging van het mandaat	300
1.1.5. Definitieve beëindiging van het mandaat	301
1.1.6. Opvolging – plaatsvervanging	304
1.1.7. Raad voor Verkiezingsbetwistingen	305
1.2. Werking	305
1.2.1. Bijeenroeping	305

1.2.2.	Publieke bekendmaking	306
1.2.3.	Agenda	307
1.2.4.	Verdaging van agendapunten	308
1.2.5.	Het ter beschikking stellen van dossierstukken	308
1.2.6.	Vergaderlokaal	309
1.2.7.	Vergaderdata	309
1.2.8.	Openbaarheid van de raadszittingen	309
1.2.9.	Het openen en sluiten van en de ordehandhaving tijdens de vergadering	310
1.2.10.	Aanwezigheidsquorum, beraadslaging en stemming	310
1.2.11.	Belangenvermenging (onpartijdigheidsbeginsel)	310
1.2.12.	Notulen	311
1.2.13.	Huishoudelijk reglement	311
1.2.14.	Deontologische code	312
1.2.15.	Fractie	312
1.3.	Bevoegdheden	313
1.3.1.	Volheid van bevoegdheid	313
1.3.2.	Delegatie van bevoegdheden	313
1.3.3.	Voorafgaand advies van de gemeenteraad	316
1.4.	Statuut van het OCMW-raadslid	316
1.4.1.	Politiek verlof	316
1.4.2.	Bezoldiging en vergoedingen	317
1.4.3.	Eretitels	317
1.4.4.	Burgerlijke aansprakelijkheid en strafrechtelijke verantwoordelijkheid	318
1.4.5.	Mandatendatabank	318
1.5.	Rechten en plichten van het OCMW-raadslid	318
2.	Voorzitter en ondervoorzitters	319
2.1.	Verkiezing	319
2.1.1.	OCMW-voorzitter	319
2.1.2.	Ondervoorzitter	321
2.2.	Beëindiging van het mandaat	322
2.2.1.	Tijdelijke beëindiging	322
2.2.2.	Definitieve beëindiging	323
2.2.3.	Opvolging – plaatsvervanging	323
2.3.	Bevoegdheden	325
2.3.1.	Uitvoeringsbevoegdheid	325
2.3.2.	Toegewezen bevoegdheden	325
2.3.3.	Dringende hulpverlening	325
2.3.4.	Daklozen	326
2.3.5.	Delegatie	326

2.4.	Statuut	326
2.4.1.	Politiek verlof	326
2.4.2.	Bezoldigingen en vergoedingen	327
2.4.3.	Eretitels	328
2.4.4.	Onderscheidingstekens en ambtskledij	328
2.4.5.	Burgerlijke aansprakelijkheid	328
2.5.	Bijzondere rechten en plichten	329
2.5.1.	Bijstand door een vertrouwenspersoon	329
2.5.2.	Kennis van de bestuurstaal	329
2.5.3.	Vermogensaangifte	329
3.	Vast bureau	330
3.1.	Oprichting	330
3.2.	Samenstelling	330
3.2.1.	Aantal leden	330
3.2.2.	Verkiezing	331
3.2.3.	Verschillend geslacht	331
3.2.4.	Presentiegeld	331
3.2.5.	Beëindiging mandaat en vervanging	331
3.3.	Werking	332
3.3.1.	Bijeenroeping en agenda	333
3.3.2.	Vergaderdata	333
3.3.3.	Openbaarheid	333
3.3.4.	Notulen	333
3.3.5.	Huishoudelijk reglement	334
3.3.6.	Deontologische code	334
3.4.	Bevoegdheden	334
4.	Bijzondere comités	334
4.1.	Oprichting	334
4.2.	Samenstelling	335
4.2.1.	Aantal leden	335
4.2.2.	Verkiezing	335
4.2.3.	Verschillend geslacht	335
4.2.4.	Beëindiging mandaat en vervanging	335
4.3.	Werking	335
4.4.	Bevoegdheden	336
HOOFDSTUK 3	PERSONEEL	337
1.	Organogram	337
2.	Het managementteam	337
2.1.	Samenstelling	337
2.2.	OCMW-secretaris en financieel beheerder	338
3.	De maatschappelijk werker	338
4.	Personeelsformatie	339

5.	Rechtspositie	340
6.	Tucht	340
HOOFDSTUK 4 PLANNING EN FINANCIËN		341
1.	Beleids- en beheerscyclus (BBC)	341
1.1.	Strategische meerjarenplanning	342
1.2.	Budget	343
1.3.	Budgethouderschap	344
1.3.1.	Definitie	344
1.3.2.	Budgethouder en delegatie van het budget	345
1.3.3.	Aangaan van verbintenissen, visumverplichting	346
1.4.	Jaarrekening	347
2.	Uitgaven en ontvangsten	347
3.	Boekhouding	348
4.	Financiële rapportering	348
HOOFDSTUK 5 WERKING VAN HET OCMW		349
1.	Akten van de gemeente	349
1.1.	Ondertekening	349
1.2.	Bekendmaking en kennisgeving	349
1.3.	Briefwisseling	350
2.	Rechtsvorderingen en -vertegenwoordiging	350
3.	Goederenrecht van het OCMW	351
3.1.	Overheidsopdrachten	351
3.2.	Onteigening	351
4.	Berekening van termijnen	351
HOOFDSTUK 6 VERZELFSTANDIGING EN SAMENWERKING		353
1.	Interne verzelfstandiging	354
1.1.	IVA dat geen ziekenhuis beheert	354
1.1.1.	Definitie	354
1.1.2.	Oprichting	355
1.1.3.	Beheersovereenkomst	355
1.1.4.	Hoofd van het IVA	355
1.2.	Ziekenhuis met afzonderlijk beheer	356
1.2.1.	Oprichting	356
1.2.2.	Beheerscomité	356
1.2.3.	Financiën	357

2.	Externe verzelfstandiging	357
2.1.	OCMW-vereniging van publiekrecht	357
2.2.	Vereniging van privaatrecht voor ziekenhuizen	358
2.3.	Vereniging of vennootschap van privaatrecht voor sociale doeleinden	359
2.4.	Vereniging of vennootschap van privaatrecht voor woon- en zorgcentra	360
3.	Deelname aan en de oprichting van andere rechtspersonen	360
3.1.	GEVA in privaatrechtelijke vorm	360
3.2.	Sociale huisvestingmaatschappij	361
3.3.	Intergemeentelijk samenwerkingsverband	361
3.4.	Publiek-private samenwerking	361
3.5.	Ad-hocmachtiging	362
4.	Overeenkomsten met een andere openbare of private instelling	362
4.1.	Medewerking van personen, inrichtingen en diensten	362
4.2.	Samenwerkingsovereenkomst met openbare of private personen of instellingen	363
4.3.	Samenwerkingscomité	363
HOOFDSTUK 7	PARTICIPATIE VAN DE BURGER	365
HOOFDSTUK 8	BESTUURLIJK TOEZICHT EN CONTROLE	367
1.	Bestuurlijk toezicht	367
1.1.	Inleiding	367
1.2.	Algemeen bestuurlijk toezicht	368
1.2.1.	Inzendingsplicht	368
1.2.2.	Toezicht door het college van burgemeester en schepenen	368
1.2.3.	Schorsing en vernietiging	370
2.	Controle	371
2.1.	Interne controle	371
2.2.	Externe audit	372
HOOFDSTUK 9	EEN BLIK OP DE TOEKOMST: DE INTEGRATIE VAN HET OCMW IN DE GEMEENTE	373
DEEL III	DE RELATIE TUSSEN GEMEENTE EN OCMW	375
1.	Beheersovereenkomsten	376

2.	De rol van de gemeente t.a.v. het OCMW	376
2.1.	Involed op de OCMW-raad en (onder)voorzitter	376
2.2.	Advies van het schepencollege	377
2.3.	Personeel	377
2.4.	Planning en financiën	378
2.5.	Bestuurlijk toezicht	378
3.	De rol van het OCMW t.a.v. de gemeente	379
3.1.	Involed op de gemeenteraad	379
3.2.	De OCMW-voorzitter	379
3.3.	Advies van de OCMW-raad	379
3.4.	De OCMW-secretaris	380
4.	Andere samenwerkingsmogelijkheden	380
DEEL IV	DE PROVINCIE	381
HOOFDSTUK 1	PROVINCIALE TAAKSTELLING	383
1.	Het provinciaal belang	383
2.	Beperkte culturele en persoonsgebonden aangelegenheden	383
3.	Betrekken van de burger	384
HOOFDSTUK 2	DE BESTUURSORGANEN	385
1.	Provincieraad	385
1.1.	Samenstelling	385
1.1.1.	Verkiezingen	385
1.1.2.	Leden	390
1.1.3.	Installatievergadering	390
1.1.4.	Beëindiging van het mandaat en opvolging of plaatsvervang	391
1.2.	Werking	392
1.3.	Bevoegdheden	392
1.3.1.	Volheid van bevoegdheid	392
1.3.2.	Uitdrukkelijk toegewezen bevoegdheden	393
1.3.3.	Delegatie van bevoegdheden	393
1.4.	Statuut van het provincieraadslid	395
1.5.	Rechten en plichten van het provincieraadslid	396
2.	Deputatie	396
2.1.	Samenstelling	396
2.1.1.	Leden	396
2.1.2.	Voordracht	396
2.1.3.	Beëindiging van het mandaat en opvolging en vervang	397

2.2.	Werking	398
2.3.	Bevoegdheden	399
2.3.1.	Uitvoeringsbevoegdheden	399
2.3.2.	Toegewezen bevoegdheden	399
2.3.3.	Delegatie van bevoegdheden	401
2.4.	Statuut als lid van de deputatie	401
2.5.	Bijzondere rechten en plichten als lid van de deputatie	402
3.	Gouverneur	402
3.1.	Benoeming	402
3.1.1.	Benoeming door gewestregering	402
3.1.2.	Verblijfplaats	402
3.1.3.	Eedaflegging	403
3.1.4.	Onverenigbaarheid	403
3.1.5.	Ontslag	403
3.1.6.	Financiële belangenvermenging	403
3.2.	Werking	404
3.2.1.	Voorzitter	404
3.2.2.	Bijwonen provincieraad	404
3.3.	Bevoegdheden	404
3.3.1.	Uitvoerende bevoegdheid	404
3.3.2.	Vertegenwoordigingsbevoegdheid	404
3.3.3.	Politionele bevoegdheid	405
4.	De arrondissementscommissaris	405
HOOFDSTUK 3	PERSONEEL	407
HOOFDSTUK 4	PLANNING EN FINANCIËN	409
1.	Provinciebelastingen	409
2.	Vlaams Provinciefonds	410
HOOFDSTUK 5	WERKING VAN DE PROVINCIE	411
HOOFDSTUK 6	VERZELFSTANDIGING EN SAMENWERKING	413
1.	Verzelfstandiging	413
2.	Deelname aan rechtspersonen	413
3.	Intergemeentelijke samenwerking	414
4.	Contacten tussen provincies	414
HOOFDSTUK 7	PARTICIPATIE VAN DE BURGER	415
HOOFDSTUK 8	BESTUURLIJK TOEZICHT EN CONTROLE	417
1.	Bestuurlijk toezicht	417

2. Controle	418
2.1. Interne controle	418
2.2. Externe audit	418

HOOFDSTUK 9 EEN BLIK OP DE TOEKOMST: DE AFSLANKING OF AFSCHAFFING VAN DE PROVINCIES EN DE INTREDE VAN DE BOVENGEMEENTELIJKE BESTUREN	419
1. Afslanking van de provincies	419
2. De bovengemeentelijke besturen als alternatief voor de provincies	419

DEEL V AANVERWANTE BESTUREN EN INSTELLINGEN	421
--	-----

HOOFDSTUK 1 POLITIEZONE	423
--------------------------------	-----

1. De lokale politie	423
1.1. De geïntegreerde politiedienst	423
1.2. Opdracht	423
1.2.1. Basispolitie	423
1.2.2. Federale opdrachten	423
1.3. De politiezones	424
2. Bestuursorganen	425
2.1. Politieraad	425
2.1.1. Bevoegdheden	425
2.1.2. Samenstelling	425
2.1.3. Werking	426
2.2. Politiecollege	427
2.2.1. Bevoegdheden	427
2.2.2. Samenstelling	427
2.2.3. Werking	427
2.3. Zonale veiligheidsraad	428
3. Gezag en leiding	429
4. Personeel	429
4.1. Personeelsformatie	429
4.2. De korpschef	430
4.3. Politiesecretaris	431
4.4. Bijzondere rekenplichtige	432
5. Financiën	432
6. Bestuurlijk toezicht	433

HOOFDSTUK 2 HULPVERLENINGSZONE	435
---------------------------------------	-----

1. De brandweerdiensten	435
--------------------------------	-----

2.	Bestuursorganen	436
2.1.	Zoneraad	436
2.2.	Zonecollege	436
2.3.	Technische commissie	436
3.	Personeel	437
4.	Financiën	437
4.1.	Meerjarenbeleidsplan en actieplannen	437
4.2.	Financieringsbronnen	438
5.	Bestuurlijk toezicht	438
HOOFDSTUK 3 KERKBESTUREN		441
1.	Vrijheid van eredienst	441
1.1.	Grondwettelijke waarborgen	441
1.2.	Erkende erediensten	442
2.	De rooms-katholieke eredienst ('kerkfabrieken')	442
2.1.	Organisatie en werking	442
2.1.1.	De kerkfabriek	442
2.1.2.	Het centrale kerkbestuur	443
2.1.3.	Overleg met de gemeente	444
2.1.4.	Samenvoeging van parochies	445
2.1.5.	De kathedrale kerkfabriek	446
2.2.	Goederen	446
2.3.	Subsidiëring	446
2.3.1.	Wedden van de bedienaars van de erediensten	446
2.3.2.	Subsidiëring van eredienstgebouwen	447
2.4.	Financiën	448
2.4.1.	Financieel beheer	448
2.4.2.	Gemeentelijke verplichtingen	449
2.5.	Bestuurlijk toezicht	450
2.5.1.	Goedkeuringstoezicht	450
2.5.2.	Dwangtoezicht	450
2.5.3.	Algemeen bestuurlijk toezicht	450
2.6.	Rechtsgedingen	450
3.	Andere erediensten	451
3.1.	Benamingen	451
3.2.	Samenstelling van de bestuursraden	451
3.3.	Samenstelling van de centrale bestuursraden	452
3.4.	Wedden van de bedienaars van de erediensten	452
3.5.	Bestuurlijk toezicht	453
HOOFDSTUK 4 POLDERS EN WATERINGEN		455
1.	Algemeen	455

ALGEMENE INHOUD

2.	Opdracht	455
3.	Organen	456
3.1.	Algemene vergadering	456
3.2.	Het bestuur	457
4.	Personeel	457
5.	Belasting	458
6.	Werken	458
6.1.	Uit te voeren werken	458
6.2.	Subsidies voor het uitvoeren van waterhuishoudkundige werken	459
6.2.1.	Het waterhuishoudplan	459
6.2.2.	Investeringskosten	460
7.	Bestuurlijk toezicht	461
7.1.	Goedkeuringstoezicht	461
7.2.	Dwangtoezicht	461
7.3.	Algemeen toezicht	462
HOOFDSTUK 5 BELANGENVERENIGINGEN		463
DEEL VI ALGEMENE BEGINSELEN VOOR LOKALE BESTUREN		465
HOOFDSTUK 1 ALGEMENE BEGINSELEN VAN BEHOORLIJK BESTUUR		467
HOOFDSTUK 2 FORMELE MOTIVERING		469
1.	Motiveringsverplichting	469
1.1.	Algemene formele motiveringsverplichting	469
1.2.	Uitdrukkelijk en afdoende	469
2.	Toepassingsgebied	470
2.1.	Bestuurshandeling	470
2.2.	Catch all-beginsel	471
3.	Uitzonderingen	471
HOOFDSTUK 3 OPENBAARHEID VAN BESTUUR		473
1.	Toepassingsgebied	473
2.	Passieve openbaarheid	474
2.1.	Recht op inzage, informatie en afschrift	474
2.2.	Op verzoek	475
2.3.	Uitzonderingen	475
2.4.	Verbetering of aanvulling van bestuursdocumenten	477
2.5.	Beroep	477

3.	Actieve openbaarheid	477
4.	Vermelden van de beroepsmogelijkheden	478
HOOFDSTUK 4 TAALGEBRUIK		479
1.	Taalgebruik in bestuurszaken	479
1.1.	De taalgebieden	479
1.2.	De bestuurstaal in gemeenten en OCMW's	480
1.2.1.	Nederlands en Frans taalgebied	480
1.2.2.	Duits taalgebied	481
1.2.3.	De taalgrens- en randgemeenten	481
1.3.	Toezicht en sancties	481
2.	Taalgebruik bij de eedaflegging en in de gemeenteraad	482
DEEL VII BRUSSEL, TAALGRENSEN- EN RANDGEMEENTEN		483
HOOFDSTUK 1 BRUSSEL: HOOFDSTAD, GEWEST EN AGGLOMERATIE		485
1.	Het begrip 'Brussel'	485
1.1.	Stad Brussel	485
1.2.	Brussels Hoofdstedelijk Gewest	485
1.3.	Brusselse agglomeratie	485
1.4.	Tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad	486
1.5.	Arrondissement Brussel-Hoofdstad	486
1.6.	Hoofdstedelijke gemeenschap van Brussel	487
2.	Het Brusselse gebied	488
3.	Gemeenten uit agglomeratie Brussel	488
3.1.	Taalregeling	488
3.2.	Schepencollege	490
HOOFDSTUK 2 BIJZONDERE MAATREGELEN VOOR DE RAND- EN TAALGRENSGEMEENTEN		491
1.	Randgemeenten en taalgrensgemeenten	491
2.	De bestuursorganen	492
2.1.	Maatregelen voor de randgemeenten, Komen en Voeren	492
2.1.1.	College van burgemeester en schepenen	492
2.1.2.	Het OCMW	493
2.2.	Maatregelen uitsluitend voor Voeren en Komen	494
2.2.1.	Benoeming van de burgemeester	494
2.2.2.	Tucht bij schepenen	494
2.2.3.	College van provinciegouverneurs	494

2.2.4.	Parlementsverkiezingen in Aubel en Heuvelland	495
2.3.	Maatregelen uitsluitend voor de randgemeenten	495
2.3.1.	Benoeming van de burgemeester	495
3.	Bestuurlijk toezicht	496
3.1.	Schorsings- en vernietigingstoezicht door provinciegouverneur	496
3.2.	Op eensluidend advies	497
4.	Taalgebruik	497
4.1.	Diensten van de gemeente en het OCMW	497
4.1.1.	Taalgrensgemeenten	497
4.1.2.	Randgemeenten	498
4.1.3.	Keuze van de bestuurstaal door de burger	498
4.2.	Mandatarissen	499
DEEL VIII	BIJLAGEN	501
BIJLAGE 1	VLAAMS GEMEENTEDECREET	503
BIJLAGE 2	NIEUWE GEMEENTEWET	621
BIJLAGE 3	KRUISVERWIJZINGSTABEL RELEVANTE WETGEVING	639
1.	OCMW-Decreet van 19 december 2008	639
2.	OCMW-Wet van 8 juli 1976	641
3.	Provinciedecreet van 9 december 2005	641
4.	Decreet Intergemeentelijke Samenwerkingsverbanden van 6 juli 2001	642
5.	Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011	642
6.	Digitaal Kiesdecreet van 25 mei 2012	643
7.	Wet Geïntegreerde Politie van 7 december 1998	643
8.	Wet Civiele Veiligheid van 15 mei 2007	644
9.	Eredienstendecreet van 7 mei 2004	644
10.	Polderswet van 3 juni 1957	644
11.	Wateringenwet van 5 juli 1956	645
12.	Formele Motiveringswet van 29 juli 1991	645
13.	Openbaarheidsdecreet van 26 maart 2004	645
14.	Taalwetten in Bestuurszaken (SWT) gecoördineerd bij KB van 18 juli 1966	645

BIJLAGE 4	ADMINISTRATIEVE GEGEVENS GEMEENTEN IN HET VLAAMSE GEWEST	647
BIJLAGE 5	HET VLAAMS GEMEENTEFONDS EN AANSLAGVOETEN OPCENTIEMEN EN AANVULLENDE PERSONENBELASTINGEN	653
BIJLAGE 6	PROVINCIES EN PROVINCIALE KIESDISTRICTEN	659
1.	Provincie Antwerpen: 72 provincieraadsleden	659
2.	Provincie Limburg: 63 provincieraadsleden	660
3.	Provincie Oost-Vlaanderen: 72 provincieraadsleden	661
4.	Provincie Vlaams-Brabant: 72 provincieraadsleden	663
5.	Provincie West-Vlaanderen: 72 provincieraadsleden	664
BIJLAGE 7	POLITIEZONES IN HET VLAAMSE GEWEST EN BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST	667
BIJLAGE 8	HULPVERLENINGSZONES IN HET VLAAMSE GEWEST EN BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST	671
BIJLAGE 9	WOLTERS KLUWER DATABANKEN	673

Brecht Warnez is als doctoraal onderzoeker werkzaam bij het vakgebied Bestuursrecht aan de UGent. Zijn onderzoeksveld is in het bijzonder gericht op lokale besturen. Hij geeft over deze materie geregeld vormingen voor mandatarissen, advocaten en ambtenaren. Als lokale mandataris is hij actief in de gemeente, politiezone en diverse intergemeentelijke samenwerkingsverbanden in de regio Wingene.

Het **Gemeentelijk Zakboekje Bestuur** biedt op een praktische wijze een overzicht aan van de organisatie, werking en bevoegdheden van de lokale overheden in Vlaanderen en Brussel. Deze geactualiseerde editie licht ook de laatste ontwikkelingen toe inzake de inkanteling van de OCMW's, de afslanking van de provincies of de stap naar het nieuw Decreet Lokaal Bestuur.

Bijzondere aandacht gaat uit naar de (juridische) achtergrond waarop een lokale bestuurder kan terugvallen en verder kan op bouwen. Het boekje bevat niet alleen de teksten van het **Gemeentedecreet** en de **Nieuwe Gemeentewet** maar ook **artikelsgewijze verwijzingstabellen** voor deze en andere lokale regelgeving. Vanuit de praktijk brengt dit zakboekje naast **commentaren** ook **voorbeelden, schema's, tabellen** en de noodzakelijke **administratieve gegevens** aan.

Het Gemeentelijk Zakboekje Bestuur beoogt een onmisbare en veilige gids te zijn voor ieder die met de gemeente of een ander lokaal bestuur te maken heeft. Samen met het **Gemeentelijk Zakboekje Databank** - de volledige databank van Vlaamse en Brusselse lokale besturen - vormt het de ideale praktijkgids voor elke lokale mandataris en ambtenaar.

**Wolters Kluwer zakboekjes:
professionele kennis in zakformaat**